

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnina in iskanje
sprejema upravitelje v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekepi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 203.

V Ljubljani, v četrtek 5. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Volivno gibanje.

Liberalna volivna sleparstva.

Liberalci na vse kriplje delajo proti kandidaturi g. V. Pfeiferja na Belokranjskem. Zato je našim somišljenikom treha mnogo opreznosti in dela te dni pred volitvami, kakor tudi na dan volitve, ko se bodo razvijala razna liberalna sleparstva. Sedaj begajo liberalci volivce s tem, da se je g. Pfeifer odpovedal. Včerajšnji „Narod“ prinaša brzojavko iz Črnomlja: „Pfeifer menda kapitulira. Klerikalci v veliki zadregi iščejo kandidata v Chamu na Bavarskem.“ „Narod“ se je zlagal, kakor je dolg in širok. G. Viljem Pfeifer je bil včeraj v našem uredništvu in nikakor ne misli storiti liberalcem usluge, da bi odstopil od svoje kandidature. „Narodovo“ poročilo je torej navadna liberalna agitacijska laž, ki se utegne ponavljati tudi napram drugim našim kandidatom. Volivci, ne pustite se begati od liberalcev in stojte trdno za katoliško narodne kandidate.

Iz radeškega okraja.

Ker liberalci vidijo, da zoper vse tri naše kandidate ne morejo agitirati, delajo zoper enega.

Dva sta jim všeč (?), eden pa ne. V litjskem okraju pa pravijo, da sta jim druga dva všeč. Katoliški volivci, kdor vam bo rekel, da ni treba iti volit, ali vas „farbal“, da dva naša sta dobra, eden pa ne, on je pofarban liberallec, vrata mu pokazite, ali pa hrbet obrnite.

Shod v Vipavi.

(Izv. poročilo.)

Prav sijajno in v najlepšem redu vršil se je preteklo nedeljo javni shod, katerega je sklicalo katoliško politično društvo v Vipavi. Na prostornem Hribovem dvorišču se je zbralo nad tisoč ljudi iz vse vipavske doline, in to večinoma mož, in splošno mnenje je, da je bila udeležba mnogobrojnejša, kot na Božič-Tavčarjevem shodu, če tudi je „Slov. Narod“ pisal, da je bilo ondi 2000 ljudstva.

Predsednik društva gospod dekan Mat. Erjavcevič odpravi ob štirih zborovanje. Opomni, da ima vsak prosto besedo in da se naš kandidat ne more shoda udeležiti, ker se je šel v toplice zdraviti. Potem da besedo gospodu državnemu poslancu dr. Žitniku.

Gospod poslanec poroča svojim volivcem o državnozbornem delovanju katoliško-narodnih poslancev. Iz jako zanimivega in živahnega govora so zborovalci spoznali, da se ravno katoliško-narodni poslanci v resnici trudijo za svoje volivce in zlasti za kmeta, da so pa liberalni poslanci tisti, ki skušajo vsako delovanje v prid kmeta zavirati in ki potem vse, kar se slabega zgodi, na klerikalce vračajo. Zborovalci so prepričevalnim besedam pazno sledili in večkrat g. govorniku glasno pritrdjevali.

Ker upamo, da da gospod poslanec svoj zanimivi govor natisniti, ne poročamo obširneje o posameznih točkah.

Za njim se oglasi za besedo g. Kromar, župnik iz Šturij, ki je govoril približno tako:

Spoštovani zborovalci! Kandidat liberalne stranke Ivan Božič je danes teden govoril tukaj v trgu. Za njim se je oglašil dr. Tavčar. S tem, da je Božič govoril s Tavčarjem, je pokazal, da je Tavčarjev program njegov program. Leta 1897 se je reklo, da

si bo ohranil proste roke in da ne bo vstopil v noben klub. Precej drugi dan, ko je prišel v zbornico, je že sedel pri skledi dr. Tavčarja. Zdaj jasno vemo, da bi nas zastopal, če bi bil izvoljen, po receptu dr. Tavčarja.

Dr. Tavčar je v nedeljo po svoji navadi napadal le osebe. On zadnji čas tudi družega ne zna več, kot napadati osebe. Napadal je dr. Šusteršiča, češ, da je bil v mladosti pijanec, nasprotnik duhovščine in Bog ve kaj še. Vprašam vas pa, spoštovani zborovalci, kdo izmed teh dveh pa je boljši? In če je bil dr. Šusteršič v mladosti kot dijak tak, kakor ga slika dr. Tavčar, a mladost je lahkomisljena in nezrela; a kot mož sedaj deluje neomadeževan in s čistimi rokami, časti mu ni vzela niti zloglasna »žlindra«. Dr. Tavčar pa je bil v mladosti prijatelj duhovščine, je obiral po farovžih piščance, a kot mož ne pozna druge navade, nego da napada duhovščino, ki mu je pomagala, da je sploh postal doktor. Vprašam vas, kdo je torej boljši in zanesljivejši, ali dr. Šusteršič, ki je bil morebiti v mladosti lahkomisljen, pa je kot mož neomadeževan krščansk mož, ali dr. Tavčar, v mladosti prijatelj duhovščine, v zreli moški dobi njen najhujši nasprotnik? Odgovor naj si da vsak sam za-se. (Odobranje.)

Napadal je gospoda Vencajza. Da bi bil o škofu molčal, bi bil največji čudež. Da je tudi našega kandidata napadal, se ne čudimo.

Moja naloga kot tajnik katoliško-političnega društva je, da v ime tega društva in v ime katoliških Vipavcev dr. Tavčarju odgovorim. Dr. Tavčar je prišel v dolino kot apostol braniti vero in katoličanstvo pred vipavskimi klerikalci, češ, če vi Vipavci mislite, da je vera v nevarnosti zaradi nas liberalcev, se jako motite. Vero spravljajo klerikalci v najhujšo nevarnost. To so huda očitavanja dr. Tavčarja. Temu mi odgovarjamo tako: Dr. Tavčar ni dobil od Boga niti ustnega niti pismenega pooblastila, da bi bil v Vipavi tako govoril o verskih zadevah. Ali je pa vera v nevarnosti ali ne, kdo jo v nevarnost spravljajo, o tem dr. Tavčar nima oblasti govoriti. O tem odločuje edino le sveta cerkev. O tem torej mi Vipavci odločno odklanjamo vsak pouk od strani dr. Tavčarja.

On zabavlja škofa, češ, da je zapeljan od dr. Šusteršiča in Ivana Vencajza, ki sta koristolovca. Mi dvomimo, da bi se bil dal naš dični veleučbenjak dr. Ant. Jeglič sploh na led speljati od kakega posvetnjaka, odločno pa trdimo, da v verskih zadevah se to ni moglo in se ne bo zgodilo.

Dr. Tavčar je napadal škofa, češ, da, odkar nosi mitro sv. Nikolaja, ni storil ničesar v pomirjenje nasprotstva na Kranjskem, ampak le pihal, da se je to nasprotje le še bolj poostriilo. Resnica pa je, da je bil škof ob svojem prihodu celo »Slovenski Narod« naročil v nadi, da bo milejše in dostojnejše pisal. Da je škof odločno nastopil proti liberalni stranki, je dal povod shod slovenskih vseučiliščnikov v Ljubljani, kjer so se ti mladi gospodje na glas odpovedali krščanstvu, voditelji narodno-napr. stranke pa niso ugovarjali, ampak le pokimali. Iz tega je škof lahko spoznal, da ti liberalci niso za las boljši od večine vseučiliščnikov, ki so krščanstvo zavrgli. Zato je »Narod« vrnil in začel misliti na katoliško gimnazijo.

Dr. Tavčar je v Višnji gori rohnol, da

se mora hinavščino pomesti iz javnega življenja. Mi smo tudi za to. Ali pa ima dr. Tavčar pravico, to zahtevati? Poglejmo!

V Vipavo je prišel sv. vero zagovarjat, češ, vera in katoličanstvo sta imenitna stvar. V oklicu narodno-napredne stranke z dné 20. avgusta pa rotijo naprednjaki svoje pristaje in kranjskega kmeta, naj bo vsak tak katoličan, da bo brez rimske pomoči s križem v roki umiral.

Kaj se pravi umreti brez rimske pomoči? To se pravi umreti brez sv. zakramentov. Toda toliko smo vsi pametni, da nam sv. križ v roki ne bo pomagal prav nič brez dobre izpovedi, in to velja za dr. Tavčarja, kakor za vsakega izmed nas. Ta oklic pozivlja nase kmečko ljudstvo naravnost za brezversko framasonstvo. Če torej dr. Tavčar po svojih shodih z lepimi besedami brani sv. vero, na drugi strani pa pozivlja, da se treba ločiti od sv. cerkve, potem imamo mi povsem prav, če dr. Tavčarju povemo v obraz ravno tako kar on povdarja: Proč s hinavci iz javnega življenja! Ne delajte se po shodih drugačnega, kakor po časnikih, ampak pokažite se ljudstvu odkrito take, kakoršni ste. (Burno odobranje. Tako je!)

Dr. Tavčar ima najmanj pravice povdarjati, da Gočani s kolom in kamenjem branijo sv. vero. To je sedaj sodnijsko dokazana laž. Res pa je, da liberalci v oklicu naravnost pozivljajo volilce v boj do nož a.

To je moj prvi del odgovora dr. Tavčarju, v kolikor nas je prišel kot nepooblaščen apostol vere učit. Nerač sem to govoril, da se ne bi reklo, da govorim za se, za svojo korist, ker sem duhovnik. Čast našega društva in čast naša pa sta zahtevala, da tako dr. Tavčarju odgovorimo. (Odobranje.)

Preidem na drugi del. — V svojem volilnem oklicu liberalci pravijo, da jim mi po krivici očitamo, da so v službi židovskega kapitalizma, da bomo pa mi klerikalci s svojo gospodarsko organizacijo spravili kmeta na rob propada. Iz poročila g. drž. poslanca Žitnika ste, spoštovani volilci, spoznali, kako važne in za kmeta prepotrebne predloge so stavili naši katoliško-narodni poslanci v drž. zboru. Uvideli pa ste tudi, kako malobrižni so povsod naši liberalni poslanci za kmečki stan. Deželne zavarovalnice, ki bi deželi in zavarovancem dala lep dobiček, liberalci ne marajo ne, ker je poslanec Hribar in drugi liberalni matadorji nočejo. Rajši se vsi zamerijo tiščem kmetov, kakor enemu ali dvema svojim prvakom! (Tako je!)

Naših poslancev ne marajo, jih tudi v dež. zboru ne podpirajo ne, zato, ker so znani oderuhi večinoma v njih taboru. Da teh ne uzalijo, nasprotujejo hranilnicam; če jih pa sploh sami ustanovijo, so take, da bolj služijo z visokimi dividendami njihovim žepom, kakor udom, ki dobijo denar na posodo. Kmetje sami najbolj vedo, kaj jim koristijo kmetijske zadruge, kjer so ustanovljene. In kar kmetu prija, to je gotovo dobro in koristno. Tudi tukaj ne potrebujemo pouka od dr. Tavčarja. Če se gre za odpravo mitrie, liberalni poslanci nasprotujejo ali pa molčijo. Ko se je šlo zato, da bi dežela sama pobirala žganjarino, pa je ne dala v zakup, so liberalni poslanci nasprotovali zato, ker se niso hoteli zameriti bogatašem, ki so pri tem zakupu spravljali lepe dobičke, namesto da bi jih spravila de-

žela i. t. d., i. t. d. Iz tega razvidite, da kranjski liberalci niso za las boljši od liberalcev sploh, ki kujejo postave vselej in povsod v korist velikih gospodov, bogatašev, pa v kvar in škodo kmečkega ljudstva. Iz tega tudi uvidite, da imamo mi katoliško-narodni Slovenci prav, da v nasprotju s temi liberalci naše ljudstvo organizujemo. V združenju je moč! — Mi smo prepričani, da edino le z gospodarsko organizacijo rešimo kmečki, obrtni in delavski stan, kakor bi ga liberalci s svojimi postavami v korist le nekaterih višjih prav gotovo ugonobili. (Tako je! Odobranje.)

Tukaj se vprašajte in pa premislite zavedni Vipavci, koliko kruha in goldinarjev so Vam liberalni državni in deželni poslanci s takim svojim postopanjem že snedli. Potem pa premislite, ali se sploh s temi zgubami dajo primerjati tiste šestice, katere vam je Ivan Božič prinesel iz Ljubljane. Na Ustji vodnjak — na Colu ga šele obeta, v Podragi ga bo menda delal na svoje stroške. To je vse! — Liberalci nam poprej jemljejo iz žepa goldinarje, nazaj pa nosijo le plesnjive šestice! (Živahno odobranje.)

Ko je dr. Tavčar l. 1897 po enakem opraviilu prišel v Vipavo, si je nabasal prav poseben kanon. Takrat je udaril po ranjki vinarški zadruzi, ker je pridelovala tudi nekaj polvina in ga kot polvino tudi prodajala. Ta kupčija je bila poštena, dasiravno morda neumestna. To svojo napako je za druga tudi občutila. Dr. Tavčar je to priliko porabil in vpil po Vipavi: Vipavska zadruza spravlja ob kredit vipavsko vino. Za hip je dosegel svoj namen. Spoznali pa ste Vipavci kmalu, da ravno dr. Tavčar je vino vipavsko s takratnim svojim zabavljanjem spravil ob kredit. (Tako je, istina je!)

V nedeljo je prišel z drugim kanonom. Basal ga je, ko se je vozil iz Ljubljane v Vipavo. In s čem! Misli si je pač, da tičke Vipavce pridobi na vsak način, makari s strahom. In nabasal je kanon z bavljavom: Če ne boste Vipavci pametni, pa volili Božiča, ne boste dobili nič, če pa volite Božiča, pa dobite vse ali pa vsaj veliko. (Smeh!)

Vidite, dragi volilci, to je kajneda velika ljubezen dr. Tavčarja do vipavskega kmeta! Le v toliko vas ljubi in Vam želi pomagati, v kolikor boste volili Božiča. Njegova ljubezen je torej odvisna le od ene osebe! Toda ta bavljav ne bo izdal! Dr. Tavčar sicer trdi, da bo v zvezi z Nemoi še imel moč v deželni zbornici. Kaj pa, če se bo ušel! In naloga naših poslancev bo, da mu to moč stro. Sekiro treba nastaviti na korenino. Razmerje poslancev veleposestva, mest in kmeta se mora pravično urediti. Naravnost krivično je, da imajo tisoči in tisoči kmetov na Kranjskem le 16, a 89 veleposestnikov kar 10 poslancev, ki potem komandirajo z dr. Tavčarjem v deželi. Mi zahtevamo splošno, direktno in tajno volilno pravico za vse davkoplačevalce. Kaj so oni, ki plačujejo manj kot 4 gld. davka, manj vredni, druge vrste ljudje, da se jim ne da volilna pravica?

O tej pravični zahtevi pa dr. Tavčar v nedeljo ni govoril, ker je on s svojimi tovariši v deželni zbornici najhujši nasprotnik splošni volilni pravici, ker se boji 38.000 kmečkih glasov, ki bi mu vzeli moč v drž. zboru. Toda mi s svojimi kmečkimi poslanci ne nehmo poprej, dokler tega ne dosežemo. (Dobro-klici.)

Ona zloglasna zveza naših liberalcev z veleposestniki se je sklenila brez našega dovoljenja, razdreti pa se mora z našo močjo! K sklepu še nekaj.

Liberalci Vam zdaj ob volitvah zmeraj goodejo: Gospod z gospodom, kmet s kmetom.

Prav tako! Naš kandidat F r a n o H a b é z Goč je več kmet, vzgleden gospodar. On se Vam ne vsiljuje in ne ponuja. Znan pa Vam je vsem kot krščanski mož, vrl narodnjak in prijatelj kmeta. Če kje, imeli bi Vipavci ob tej volitvi priliko, da kmetje kmeta volite, ki pozna Vaše potrebe in se bo tudi potegnil zanje.

Vprašajte se sami: Kdo Vam bo več koristil, ali gospod Ivan Božič, ki se bo vsedel poleg poslancev mest in graščakov, ali pa kmet Fr. Habé, ki se bo pridružil našim kmečkim poslancem! — Nesloga podira, kar sloga zida! — V slogi je moč! Pokažite 12. septembra, da poznate red in disciplino. Ne cepite glasov! Pojdite volit vsi, in zmaga bo kmečkega vipavskega ljudstva. (Dolgotrajno odobravanje.)

Po končanem prepričevalnem govoru, kateremu so zborovalci večkrat glasno pritrdjevali, zapeli so vrli pevci društva „Nanos“ z Goč prav ubrano znano pesem „Slovenec in Hrvat.“

Potem se je oglasil za besedo posestnik g. Janez Lavrenčič iz Vrhpolja. Z navdušenimi besedami je bodril zborovalce, da naj stoje trdno in se naj ne dajo omajati. Nasprotniki bodo vse mogoče poskušali, da bi kakega volivca pregovorili. Toda bodimo možje katoliški in stojmo trdno nasproti stranki, ki nam hoče vzeti najdražji zaklad — sv. vero. Zborovalci so z glasnim pritrdjevanjem sprejeli te iskrene besede.

Ker se nihče več k besedi ne oglasi, zaključil gosp. predsednik ob 3/4 na 7 zborovanje.

Ta shod je bil krepak odgovor na Božič-Tavčarjev shod.

Prepričali smo se, da je Božičevi slavi v vipavski dolini odklenkalo, in da Božič dne 12. septembra pri nas ne bo dobil večine.

Upamo, da se bodo tudi volivci idrijskega okraja vrlo držali in volili katoliško-narodnega kandidata. Saj smo čuli, da je imel Božič pred tedni tudi v Spodnji Idriji en precej klavern shod. Volivci so ga namreč ondi vprašali, kako da zdaj pride, ko se mu niti vredno ni zdelo svojim volivcem odgovoriti, ko so mu isti o neki važni zadevi dvakrat pisali. Pa kaj so zvedeli? Božič jim je povedal, da mu njegovo rahlo zdravje in družinske razmere tega niso dopustile. Toraj poslanec, ki je imel čas obirati po listih duhovnike in katol.-narodne može, ni našel časa, da bi šel k svojim volivcem pogledat ali jim vsaj pismeno odgovoril.

Zavedni volivci, iz tega spoznate, kako skrbi za svoje volivce Ivan Božič. Zato pa recite vsakemu, ki bi Vam ga usiljeval: Lani se nam je ponujal meseca novembra, pa smo rekli, da je prišel prekmalo in ga nismo marali, tem manj ga maramo letos, ko se nam že septembra vsiljuje. Želimo mu dobro, in ker ga ne maramo motiti v njegovih družinskih razmerah, zato ga ne bomo volili. Volite pa po geslu »kmet kmeta« Franceta Habeta!

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. septembra.

Parlamentarne konference.

Razna nemško-nacionalna glasila vedo poročati, da se že v prvih dneh oktobra snidejo načelniki nemških parlamentarnih strank, da se dogovoré o rešitvi proračuna, avtonomnega carinskega tarifa in nagodbenih predlog. S sklepom tega posvetovanja bodo zastopniki avstrijskega nemštva stopili pred vlado in ji stavili svoje zahteve. Istodobno se sostanejo bržkone v posvet načelniki desniških klubov, da se pogovoré o stališču napram vladnim načrtom. Mogoče, da bo vlada že tudi prej stopila v dotiko s posameznimi voditelji desniških in levičarskih strank.

Kompromisna pogajanja mej češkimi strankami

se bržkone ne završe dovolj začasno do deželnozborskih volitev. Za to domnevanje govoré razne izjave mladočeških voditeljev, posebno pa izjava izvršilnega odbora čeških državnih in deželnih poslancev, ki se je sešel 3. t. m. v Pragi. Na tem sestanku je bil razgovor o pripravah za deželnozborske volitve. Omenjalo se je tudi kompromisnih pogajanj čeških strank ter naglašalo, da se morajo ta prekiniti, dokler se ne vrne posl. Herold, ki iz zdravstvenih razlogov biva v Rivier. On vodi baje vsó to akcijo in so mu tudi znane vse podrobnosti. Ker pa je volivno gibanje pri vseh strankah v najboljšem tiru in so posebno agrarci imenovali že vse svoje kandidate, se sodi, da se pogajanja sploh ne nadaljujejo. To je tudi povsem verjetno, ker radikalni krogi v mladočeški stranki itak že poprej niso bili za kompromis. Kesali se bodo seveda po volitvah samo Mladočehi.

Proti nemškemu carinskemu tarifu

so se oglasili sedaj tudi zastopniki berolinskih trgovcev, ki izjavljajo v posebni resoluciji, da bi bil gospodarski razvoj Nemčije silno oškodovan po novem carinskem načrtu, in smatrajo kot neobhodno potrebno, da se pri prihodnjem posvetovanju zveznih vlad tarif čim največ možno zmanjša, posebno pa opusti določitev minimalnih postavk za žito. Kolegij obenem pozivlja vse v svojem okraju bivajoče interesente pri novem carinskem tarifu, naj brez odloga naznani svoje želje. Te bo potem kolegij, zadostno utemeljene, predložil osrednji vladi. Agrarci, katerim še novi carinski načrt ni zadostno visok, bodo seveda ugovarjali temu koraku.

Kitajski princ pri cesarju Viljemu.

Včeraj opoldne se je izpolnila želja kitajskemu princu Tsunu, da je smel stopiti pred nemškega cesarja in mu izročiti nekako oprostilno pismo svojega cesarskega brata kitajskega cesarja. Princ je bil vsprejet v spremstvu svojega tolmača. Cesar ga je vsprejel ob navzočnosti princev, državnega tajnika v zunanem ministerstvu barona Richthofena, ministrov, generalov in dvornih dostojanstvenikov. Princ je izročil cesarju na rumeni svili pisano pismo in imel na cesarja daljši govor. Pričel je govor s temi besedami: Po naročilu velikega cesarja, svojega najmilostivejšega gospoda in zapovedavca si jemljem čast, izročiti v roke vašega veličanstva njegovo najvišje pisanje. Potem popisuje princ dogodke v Kini in umor nemškega poslanika Kettelerja, in prosi cesarja v ime svojega gospoda oprostjenja. — Skoro v istem smislu govori cesarjevo lastnoročno pismo, ki pravi glede Kettelerja mej drugim to-le: Obžalujem najglobokeje, da je poslanik Ketteler našel tako grozno smrt, tem bolj, ker čutim, da tudi jaz nosim odgovornost, ker nisem mogel pravočasno storiti potrebnih korakov. Cuteč svojo veliko odgovornost sem zapovedal, da se postavi na mestu umora spomenik, ki naj kaže, da zločin ne sme ostati nekažnovan. Konečno pravi pismo kitajskega cesarja, da je bil v to svrhu odposlan princ Tsun, ki naj nemškega cesarja zagotovi, da se taki dogodki ne bodo več ponavljali, ter se mu zahvali za pomoč proti bokerski ustaji. Kitajski cesar pričakuje, da se nemški cesar zadovolji s tem spravnim činom in da se obnove nekdanje prijateljske razmere. — No, razume se, da je pri tej priliki spregovoril tudi cesar Viljem, in sicer spregovoril zelo resno in ostro. Rekel je mej drugim, da kitajskega princa ni dovedla v Berolin kaka slovesna vesela prilika, marveč resen, žalosten dogodek. Moj poslanik, pravi nemški cesar, je bil umorjen na višje povelje. Nečuven dogodek, ki ga enako ožigosa narodno pravo in pravni zakon vseh narodov. Iz Vaših ust sem zvedel, da kitajski cesar globoko obžaluje ta dogodek. Rad verujem, da on osebno ni povzročil tega čina in drugih grozodejstev; tem večja krivda pa zadene njegove svetovalce, njegovo vlado. Ta naj se ne tolaži s tem, da je krivda poravnana s spravnim odposlancstvom. Cesar mora v bodoče strogo ravnati se pri svoji vladi po predpisih ljudskega prava, potem še le sme upati, da zavladajo zopet prijateljske razmere mej obema vla-

dama. — Vkljub vsej strogosti pa cesar le še ni povedal, s čim naj Kina še zadosti za storjeni zločin nad poslanikom. — Princ je bil nato milostivo odpuščen. Popoldne ga je obiskal cesar v njegovem stanovanju.

Sestanek kršč. slov. dijaštva.

Predavanja.

Včeraj ob 9. uri zjutraj so se pričela zanimiva in stvarna predavanja v veliki dvorani „Kat. Doma.“

Prvi govori theol. Jožef Lončarič „o neminljivosti katoliške cerkve.“ Grobokopi cerkve — pravi — se vedno trudijo, da bi jo uničili, a ona je tista moč, ki take grobokope pokoplje, kakor se je pokazalo že v sto in sto slučajih. Cerkve živi, toda ne živi samo, ampak se tudi vedno lepše razvija in ima vedno več prijateljev in zagovornikov. Omenja raznih zgodovinskih dejstev, ki dokazujejo, da naša sv. vera ni človeška naprava, ampak delo božjih rok. Nasprotniki se sicer trudijo, da bi jo na ta in oni način zatrli, ali njihovo delo je zaman, kajti cerkev je vkljub najhujšim napadom ostala in še stoji nepremakljivo, dasi se je morala vedno boriti, zakaj njena naloga je in je bila že iz prvega početka: vedno trpeti, nikdar umreti, slednjič zmagati.

Po tem predavanju, ki je jako ugajalo, se je vnela precej živahna „debata“, v katero so posegli gg. I. Šinkovic, Bogumil Remec, J. Srebrnič in Lovro Lah ter še posebej navedli nekaj dokazov.

Zatem je sledilo skrbno sestavljeno predavanje g. jur. Josipa Dermastia: „Cerkveni elementi v srednjeveškem nemškem pravu.“ Govornik nariše najprej značaj rimskega in nemškega prava. Med obema je velika razlika, zlasti kar se tiče naziranja o dolžnostih in pravicah. V rimskem pravu so pravice skoro neomejene, vse je osredotočeno v njih, v germanskem pravu je pa to drugače, kajti pravice so tukaj omejene po dolžnostih do bližnjega, do države in do Boga. V nemškem pravu stoje pravice še-le na drugem mestu, dolžnosti pa na prvem. Vsak stan ima svoje pravo, in od tod tolika različnost, koje vrhunec je izražen v stavku: Vsakemu svoje.

Ko je cerkev začela izpoznavati germansko pravo, je nastopila takoj proti rimskemu. Res, da je dobila cerkev v nemškem mnogo nasprotnega njenemu naziranju, ali to je ali odstranila ali izpremenila. Tako je n. pr. osvobodila ženo in jo napravila enako možu, ker uči enakost vseh ljudij. Zavzela se je tudi za sužnje in podložnim kmetom olajševala njihovo stanje, tako, da se je obče govorilo: Pod krivo palico je dobro stanovati. Učila je vero dela, povdarjala dolžnost dela. Po njeni inicijativi so se ustanovili cehi, in obrtniki so dobili svoje posebne pravice. Kristjani niso smeli jemati od posojil obrestij. Tudi beneficij je cerkvena naprava, in s tem je rešila velikansko krizo, ki je takrat pretlila svet. Isto tako je cerkev na polju kazenskega prava izpremenila marsikaj in ona je bila prva, ki je nastopila proti smrtni kazni. Ravno tako je izkušala odpraviti telesne kazni, ampak je zahtevala, da se nadomestijo z denarnimi globami, kajti kristjanom je bilo prepovedano prelivati kri. V skrajnem slučaju je varovala one, ki so se zatekli v njeno zavetje (asil), in izpustila ga je še-le tedaj, če se ji je obljubilo, da ne bo telesno mučen ali kaznovan s smrtjo.

To predavanje je bilo prav mojstersko sestavljeno, in od več strani se je slišala želja, da bi ga g. predavatelj objavil.

Nato se je oglasil k besedi g. jur. Šinkovic povdarjajoč, da tudi jurist prav lahko dokaže velike zasluge, katere si je stekla cerkev tudi na polju prava, g. jur. Pogačnik pa je zlasti konstatiral, da se je cerkev vsikdar pokazala sposobno, reševati socialno vprašanje, najbolj pa v onem veku, katerega nasprotniki črnijo kot najbolj temnega in nazadnjaškega, kar seveda je po njihovem mnenju vse zakrivila cerkev, dasi mora vsak objektiven kritik pripoznati velike njene zasluge ravno v tem času, ko je bila kultura še na tako nizki stopnji.

Po odmoru kake četrte ure predlaga predsednik, da se pošlje ljubljanim nadpastirjem, slovenskim škofom izraz neomejene zvestobe, čemur zborovalci navdušeno pritrdijo.

Nato sledi predavanje g. phil. Ivana Grafenauerja: „Hrvaška književnost v Dubrovniku s posebnim ozirom na 17. stoletje.“ Najprej se na kratko dotakne prirodne lege Dubrovnika in njega živahne trgovine, kajti to mesto je ustvarjeno že po naravi, da je tvorilo stik med dvema svetoma, med grškim in latinskim.

S časoma se je materijelno stanje zelo povzdignilo, z njim pa tudi kultura, zakaj s trgovino se je kmalu zanesel v ta kraj humanizem, ki si je bil že tudi po drugih krajih pridobil občno priznanje. Toda navdušenje za grške in rimske starožitnosti se je moralo tukaj nekoliko umakniti narodnostnemu momentu. In tako je začela kmalu poganjati korenike tudi domača poezija, ki je bila s početka seveda brez prave notranje vrednosti in dostikrat tudi pomešana s tujimi elementi. Ali v tem oziru se je boljšalo leto za letom in dasi se tujega duha domača poezija ni mogla popolnoma otresti, vendar se je polagoma približal zlasti čas dubrovniške literature. Prikazala se je na literarnem nebu svitla zvezda, slavni Gundulič, toda ne osamljen, ampak z njim še cela vrsta za tedanje dobo odličnih pesnikov. Predavatelj govori zatem obširno o Gunduliču ter o njegovih delih in podpira svoje mnenje z mnogimi citati, za kar je žel obilo pohvale.

Popoldne je otvoril zborovanje 1. podpredsednik g. theol. Lovro Lah in prečital med tem došle brzojavke, koje so doposlali: g. dr. A. Breclj iz Gradca, slavna podružnica „Sloškovne zveze“ v Idriji, krščansko gospodarsko društvo v Idriji, č. g. Tomaž Hudec v Luhačevici na Moravskem, z največjim veseljem pa je bil vzprejet pozdrav čeških bogoslovcev budejovskih.

Nato je sledilo predavanje: „O važnosti umetniške nabožnosti“, katero je imel gospod phil. Jakob Bergant.

Govornik ostro šiba današnje razmere, ko se čustveno življenje tako malo upošteva, kajti naša doba je proniknjena docela z materializmom, ki že po svojem bistvu ne more biti prijatelj, kar je duševnega, čustvenega, nadnaravnega. Lepo se ne da ločiti od dobrega, ampak oboje tvori eno samo celoto. Vpliv materializma se ne kaže nikjer v tako slabi luči kakor pri vzgoji. Na gimnaziji se čitajo stari klasiki ne zaradi lepote, ampak zaradi slovnic. Isto se godi z moderno literaturo, kjer si je treba pri vsakem pesniku zapomniti vse mogoče reči, na duha pa, ki preveva njihove proizvode, na tega se ne da nič. In odtod žalostna prikazen, da naša mladina nima iz šole one koristi kakor bi jo lahko imela.

Tekom dolgih osem let bi se vendar lahko marsikaj storilo za umetniško naobrazbo srednješolcev.

Seveda temu niso krivi profesorji, ampak učni sistem, kajti profesorjem samim se na univerzi ni treba pečati z estetiko. Dokler se sistem ne izpremeni, je priporočati mladini, da si sama nadomesti, česar ji zasedaj še ne daje šola. Pri Grkih in Rimljanih je bilo v tem oziru drugače.

Postavodajalci so videli, kako blažilno vpliva umetnost na človeka, in zato so jo gojili in podpirali, kjer so le mogli. Skrb za umetnost je ravno tako važna kakor skrb za promet, vojaštvo, javno varnost in dr. Tudi v socialnem oziru se premalo pazi na to važno točko, ker priprostemu ljudstvu še mnogo, mnogo manjka, kar se tiče tega vprašanja.

Predavatelj je rešil svojo nalogo tako izborno, da se mu je čestitalo od vseh strani in da je žel pritrdljivo priznanje vseh udeležnikov.

Pri debati je povdarjal g. theol. Perko, da se tudi v našem taboru polaga premalo skrbi za to velevažno stran omike. Priznati je treba, da so v tem nasprotniki pred nami, svoje nazore znajo tako izražati in svojim mislim dati tako obliko, ki ljudi privlači na se, in zato se bo moralo pri nas gledati, da jim bomo v tem kos.

Saj krščanstvo hrani v sebi neizčrpljiv zaklad velikih, vzvišenih idej, in umetnik, prepojen s krščanskim duhom, lahko ustvarja umotvore. Srce mu je mirno in v duši vlada najlepša harmonija. Treba nam je za to le več krščanskih umetnikov in kmalu se

bo pokazala umetnost, ki sloni na krščanstvu, v svoji pravi, sijajni luči.

Zatem se je začelo drugo popoldansko predavanje g. agr. Fr. Pengova: "Harmonija med delom in kapitalom." Vsak čas in vsak kraj ima svojo misijo, svoj pečat. Če bi hoteli označiti sedanjost, bi morali reči, da jo označuje najbolj denar, ki je pravi tiran naše dobe. Na eni strani se množi finančno, na drugi pa propada pravo bogastvo in najti med obema pravo sredo, to je glavna in najvažnejša naloga socialne vede. Najvišji ideal sedanjega gospodarskega življenja je, da se mora vsled vednega strahu pred bankerotom težiti za tem, da se kolikor mogoče nizko kupuje, a drago prodaja. To je pa za mnoge škodljivo in pogubno. Zato bi se morala vsaka stroka združiti v zavezo in skrbeti, da se proizvaja le toliko, kolikor konsumentje res potrebuje, ker le tako je mogoče trajno ohraniti svoje podjetje. Isto bi pa morali storiti tudi odjemalci, kajti umetno privijanje cen škoduje obojim. Tu tiči eden glavnih vzrokov sedanje bede in če bi se kako odpravil, bi se naše nezdrave razmere znatno izboljšale. — Tudi to predavanje je zelo ugajalo in zato mu je sledilo dolgo, živahno odobravanje.

Predsednik se nato še enkrat zahvali udeležnikom, da so se zbrali v tako obitem številu na tretjem sestanku, pozivljajoč jih, da naj znanost in vedo goje vedno intenzivno, kajti znanost je moč, kateri se uklanja vse. Zlasti pa je treba katoliškemu dijaštvu to še posebej priporočati, ker le tako mu je mogoče posezati tudi v javnost uspešno in brez strahu. Kakor se množi število somišljenikov po številu, tako naj se množi tudi napredek v znanosti, tako da se bo res lahko reklo v vsakem oziru: Mi strelci, mi gremo naprej! (Navdušeno odobravanje.)

Komers.

Sinoči se je vršil v veliki dvorani "Katoliškega Doma" komers krščansko mislečega dijaštva. Došli mnogobrojni zastopniki meščanstva, krščansko mislečega ženstva, obrtništva in delavstva imeli so veselo priliko prepričati se, da so se v zadnjem času vrste krščansko - mislečega dijaštva znatno pomnožile. Krščansko - misleče dijaštvo narašča v mogočen faktor. Ta zavest povzdigovala je tembolj značaj komersa in že takoj ob začetku vladalo je splošno navdušenje.

Komers je otvorila "Meščanska godba" z navduševalno skladbo "U boj!", nakar je g. phil. Evgen Jarc kot predsednik sestanku pozdravil navzočne, povdarjajoč, da mnogobrojni odziv vabilu krščansko-mislečega dijaštva kaže, da je njega geslo: "Na delo krščansko" pravo. Pozdravlja došle starišine, v prvi vrsti društvena častna člana gg. kanonika Kalana in drž. poslanca Povšeta. (Dolgotrajno ploskanje in "Živio!" klici), pozdravi zastopnike krščanskih organizacij ter izroči komersu lepo število brzojavnih pozdravov, mej katerimi omenjamo v prvi vrsti brzojavnega pozdrava Nj. eminenca kardinala Missie, ki je želel delu krščansko-mislečega dijaštva najlepših uspehov. (Burno odobravanje.)

Predsednik "Danice" g. Šinkov je povdarjal v svojem govoru, da v "Danici" in "Zariji" organizovano dijaštvo deluje v strogo krščanskem duhu. Kako je to mogoče, da se inteligenca oklepa krščanstva, bi vprašal marsikdo. Na taka vprašanja bodi odgovor, da zato, ker krščanstvo popolnoma zadovoljuje inteligentnega človeka. (Odobravanje.) Zadovoljuje popolnoma naš razum in, naj je še tako razvit, nikdar ne pridemo na konec vprašanjem, na katere bi krščanstvo ne odgovarjalo. Zgodovina zadnjih dni kaže nam, kako se ženjalni ljudje, na kritičnih postojankah življenja, povračajo nazaj h krščanstvu. Te duševne velikane zadovoljuje krščanstvo. "Srce je prazno sreče ni, nazaj si strah in up želi" ... pel je Prešeren, ta želja se mu je vzbudila, ko je nosil seboj obup, in v takih trenutkih pozelel si je nazaj mladosti. Nazaj si želimo upanje, čednost upanja, nazaj si želimo — strah božji. "Srce je prazno sreče ni, nazaj si up in strah želi" ... Dokler se srce ne potopi v krščanstvu, v ljubezni božji, do tedaj je prazno iskati sreče in upati ... Tudi voljo našo popolnoma zadovolji krščanstvo. In ljubezen in pravo prijateljstvo je doma le v krščan-

stvu. Ako gledamo stremljenje obeh strank, vidimo vzajemnost na obeh straneh, a tukaj nam pade v oči, da pri nasprotnikih krščanske misli vzajemnost ne izvira iz ljubezni, ampak iz sebičnosti. Ljubezen in požrtvovalnost se dobi samo v krščanstvu, zato vidimo toliko lepih čednostij, toliko požrtvovalnosti na strani našega krščanske mislečega meščanstva in delavstva. Tu je prava ljubezen doma! Zato vkliknimo, naj Bog ohrani meščanske in delavske sloje združene z dijaštvom v krščanski ljubezni. Ohranite nas v prijaznem spominu. (Dolgotrajno odobravanje.)

G. phil. Ratajec izroči mej gromovitim ploskanjem krščansko mislečemu dijaštvu pozdrav presvetlega ljubljanskega knezoškofa, ki je sedaj na vizitaciji.

G. phil. Srebrnič napije navdušeno češkemu zastopstvu. Občinstvo se z živahnimi pozdravnimi klici pridruži govorniku, nakar vstane, da se zahvali za ovacije, g. phil. K. Lukašek, povdarjajoč, da pozdrav ne velja navzočima zastopnikoma, ampak češkemu narodu od inteligence slovenske. Kdor je veren, je tudi naroden, to se kaže pri Slovencih in Čehih. Mladina mora delati za Boga in narod.

Čehi so sicer močnejši narod, a Slovenci imajo več akademične krščanske mladine. Tudi Čehi moramo v tem posnemati Slovence. "Danica" je agitacija za organizacijo krščansko mislečega češkega dijaštva vrgla tudi mej češki narod. Ustanovil se je že odbor, da se v kratkem ustanovi krščansko češko akademsko društvo. (Burno odobravanje.) Isto se je sklenilo tudi na katoliškem shodu v Kromerizu. Bog daj, da bi današnji shod povspešil organizacijo krščansko mislečega slovenskega dijaštva, Bog daj, da bi bila slovenska mladina vedno tako idealna, kakor se je pokazala na današnjem shodu. Vsa inteligenca naj bi vedno delala za Boga in narod!

Ko je govornik končal, so zadoneli po dvorani gromoviti klici: "Slava Čehom!", ki so se istotako viharo ponavljali, ko se je gospod profesor dr. Janku zahvalil za pozdrave.

Imenom krščansko mislečega meščanstva je izpregovoril krasne besede predsednik meščanskega kluba gospod Ledenig Gospodje akademiki, dejal je gosp. Ledenig danes ste se prepričali, da imate tudi mej meščanstvom mnogo simpatij, ker gojite prave ideale, ker ste zvesti naukom, katere je usadila skrbna mati v Vaša srca, ker ste zvesti cnim načelom, za katere so šli naši pradedje v boj proti krutemu sovražniku krščanstva. Naj bi krščanska zavest prišla tudi v one kroge, ki sedaj še niso pristopni našim nazorom in težnjam. Veselje nas navdaja, da "Danica" ni več osamljena, ampak da tudi "Zarija" že oznanja narodu zarjo lepše bodočnosti. Danes dokazuje krščansko misleče dijaštvo, zbrano tu v častnem številu, da niso naši nasprotniki vzeli v zakup vse inteligence. (Tako je! Ploskanje.) Bog živi napredek katoliške dijaške organizacije, Bog živi "Danica" in "Zarija"!

Te lepe, navdušene besede predsednika meščanskega kluba so vsem navzočim globoko segle v srce.

Gospod Remec je nazdravil starišinstvu in častnima članoma gg. kan. Kalanu in drž. posl. Povšetu.

Gospod kanonik Kalan se je v imenu starišinstva in častnih članov zahvalil kršč. mislečemu dijaštvu, ki je ob jednem tudi krščansko ljubeče in krščansko trpeče dijaštvo. Sreča je za to dijaštvo, da si je že v tako zgodnji mladosti zbistnilo pojme ter krenilo na pot dela, saj dela ima mnogo naša demovina. Dela bo mnogo mladim možem, pa tudi zaslug ne bo manjkalo. Mnogo jih je še, ki nočejo misliti krščanski, a spominja pri tem le na velike duhove Brunetiere, Francois Copee, Pavel Burget, ki se povračajo h krščanstvu. Narodu se more koristiti le tedaj, ako se dela v soglasju s katoliško vero!

Gospodu častnemu članu "Danice" je na te srčne besede priredilo dijaštvo iskreno ovacijo, kateri se je pridružilo tudi ostalo občinstvo.

Visokošolec gospod Pogačnik je povdarjal, da krščansko misleče dijaštvo razume svojo nalogo, izobraževati se tudi soci-

jalno, in da hoče ustvariti zopet solidarnost mej slovensko inteligenco in slovenskim ljudstvom. (Navdušeno odobravanje.) Napis je "Slovenski krščansko-socialni zvezi" organizovanemu slovenskemu delavstvu, za kar se je zahvalil gospod Gostinčar ter v ime krščansko-socialnega delavstva zaklical: Bog živi "Danica" in "Zarija"!

Gospod visokošolec Bartol je napisal krščanski ženski zvezi. Zahvalila se je gđ. Peterčeva, obljubujoč, da tudi ženstvo hoče delovati za zmago krščanskih načel.

Predsednik gospod Jarc je na to zaključil oficijelni del in oddal vodstvo neoficijelnega dela gospodu dr. Pavletiču, ki je otvoril neoficijelni del s krasnim govorom o napredku organizacije krščansko mislečega dijaštva.

Sledili so potem še govori: gospoda dr. Schweitzerja, ki je napisal vzajemnosti mej duhovščino in svetno inteligenco, gosp. Remškarja itd. Meščanska godba je pod osebnim vodstvom gosp. kapelnika Beniška neumorno svirala in zaslužila občo pohvalo.

Sestanek kršč. mislečega dijaštva je dovršen z najlepšimi uspehi. Krščansko misleče dijaštvo, sedaj pa s podvojenimi močmi: Na delo krščansko! Vsi dobro misleči Slovenci so z Vami!

Dopisi.

Iz Ptuj, 3. sept. »Slov. Narod« z dne 2. sept. 1901 št. 200 je prinesel dopis iz Ptuj, z naslovom »Razkrinkano!«, v katerem pa najbolj dopisnik razkrinka svojo zlobno liberalno dušo.

V uvodu svojega dopisa naznanja, da ptujski Nemci okoli "Štajerca" in peka Ornika niso prijatelji slovenskih kmetov.

G. dopisnik, vi gotovo niste slovenski kmet, ker še tega do zdaj niste občutili in spoznali!

V sklepu trdi, da so se ptujski občinski očetje postavili dne 28. avg. t. l. na stališče najfanatičnejših in najzagrizenih nemških radikalcev. G. dopisnik, ali ste do 28. avg. t. l. spali? Na tem stališču ptujski občinski očetje že več let stojijo.

V jedru pa g. dopisnik pod krinko zagovarjanja udriha po ptujski mestni duhovščini z lažmi in sicer tako, da se lahko srčno veseli nemška "Pettau-Zeitung" in njen sinček, nemčurski "Štajerc".

Dopisnik piše: da se je v zadnji seji ptujskega občinskega sveta z dne 28. avg. t. l. soglasno sprejel predlog, da se obema katehetoma na mestnih ljudskih solah remuneracija odtegne. To ni popolnoma resnično.

Resnično je to le: V imenovani seji se je soglasno sprejel predlog, da se katehetu na deški šoli odtegnena remuneracija za l. 1901/1902 zopet dovoli, katehetu na dekliški šoli pa ne dovoli.

Kako je mogel dopisnik neresnično poročati?

Najbrž je bral "Südt. Presse", katera ima šaljivo notico, da se je dovolilo katehetu na dekliški šoli 000 K, onemu na deški šoli pa 340 K; najbrž je g. dopisnik kratkoviden in je tudi 340 K pogledal za 000 K. Pa to še se mu lahko spregleda. Nikakor pa ne naslednje:

Piše namreč: "Znano je, da je ptujska mestna duhovščina v narodnem oziru jako mladena". G. dopisnik, jaz mestno duhovščino dobro poznam in moram reči, da ste vi v narodnem oziru v primeri z njo jako mrzli za dobro reč, za slabo reč ste pač goreči; zakaj vi razdirate in rušite slogo med štajerskimi Slovenci, kakor pričajo vaši dopisi v "Slov. Narodu". Dopisnik piše nadalje: "Znano je, da mestni duhovniki ne zahajajo v nobeno slovensko družbo, in da niti udje čitalnice niso." To je znano samo vam, g. dopisnik! Meni pa in drugim gg. čitalničarjem je znano, da smo jih videli večkrat v naši družbi v "Narodnem domu" ob narodnih veselicah in zabavnih večerih. In še večkrat bi jih videli, ako bi se pri nas v Ptuj ne prirejale veselice skoraj redno ob sobotah večer, kadar se imajo duhovniki pripravljati na nedeljske dolžnosti; tudi vsej posvetni inteligenci taki sobotni večeri niso všeč.

G. dopisnik, samo vam je znano, da mestni duhovniki niti udje čitalnice niso.

Dočim mora biti vsem drugim, posebno pa g. predsedniku znano, da so vsi mestni duhovniki vrli in trdni udje čitalnice.

Dà, še celo čitalnični sluga, g. Kociper, te ude prav dobro pozna, ker gre z nabitralno polo vsak mesec tudi k njim udnine pobirat; mogoče so celo boljši plačniki, kakor g. dopisnik.

Ta g. dopisnik pa mora biti res kratkoviden godrnjač.

Posebno besen pa je dopisnik, ker je jeden mestnih duhovnikov odkritosrčno izpovedal, "da nobeden nemški list ne piše tako nesramno, kakor 'Slov. Narod'." Bravo! To je resnica, katero so pripoznali tudi slov. državni poslanci na Dunaju, izvzemši dr. Tavčarja.

G. dopisnik, za take lažnjive dopise, kakor je vaš zadnji, se vam tudi dr. Tavčar zahvaljuje, ker z njimi ne le "Slov. Narodu", ampak res slovenskemu narodu neizmerno škodujete. S takim in enakim zagovarjanjem se pojdite rajši solit!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. septembra.

Nj. c. kr. Visokost nadvojvoda-prestolonaslednik Fran Ferdinand v Cirknici. Poroča se nam: Vsa Cirknica se je obveselila, ko je konec preteklega tedna došlo sem naznanilo, da pride prestolonaslednik Fran Ferdinand sam ogledat si vojaške vaje, ki se vrše okrog Cirknice. Vse se je pripravljalo, da slovesno sprejme ljubeznivega nadvojvoda, ki pa je oficijelen sprejem odklonil. Cirknica je bila vsa v zastavah. Dne 3. t. m. ob 3/2 se je nadvojvoda v spremstvu fzm. Succovatyja pripeljal v Cirknico, kjer ga je zbrano ljudstvo pri lepem slavaloku z gromovitimi "živio"-klici pozdravilo in s tem izrazilo Nj. c. kr. Visokosti lojalno udanost. Nato je nadvojvoda prijazno ogovoril cirkniškega župana in preč. gospoda dekana Fr. Kunsteljna, ki je navlašč na ta dan sklical vso duhovščino dekanije h konferenci "sodalitatis". Nadvojvoda gre v svoje stanovanje, kmalu na to pa pride sam po Cirknici, brez vsakega spremstva, in tam ko najprej krene — v cerkev, da se tam pokloni svojemu Kralju! Dasi mu je bil pripravljen poseben klečavnik, je kar v prvo klop pokleknil in vspešno pobožno opravil svojo molitev. Potem si je ogledal cerkev, o kateri se je prav pohvalno izrazil, posebno stari gotiški slog mu je ugajal. Ko je iz cerkve odhajal, se ni sramoval pokropiti se pri vratih z blagoslovljeno vodo in do tal prikloniti koleno pred svojim Gospodom! Ljudstvo, zapeljano od brezvestnih mogotcev liberalnih, od svojega prihodnjega vladarja, ki je bival v tvoji sredi, se uči, tudi po zunanje kazati svoje versko prepričanje! Ob polu 8. uri zvečer so zvonovi slovesno zapeli, in Cirknica je bila v par trenutkih vsa v luči. Pred hišo, kjer je nadvojvoda večerjal, pa je svirala godba 27. polka. Zjutraj je nadvojvoda odšel k divizijskim vajam, ki so se vprizorile med Cirknico in Blokami. Dne 4. t. m. popoldne pa se je nadvojvoda-prestolonaslednik odpeljal proti Dunaju. Hodi pa naj koderkoli, povsod ga spremljajo naše prisrčne želje: Bog živi prestolonaslednika Frana Ferdinanda!

Premilostni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je povrnil sinoči s kanoničnega potovanja iz leskovaške dekanije. Prihodnjo nedeljo dne 8. t. mes. bo premilostni gospod knezoškof posvetil novo župno cerkev na Črnučah, kjer bo ob enem delil tudi zakrament svete birme.

Osebnost. Namesto umrlega č. g. dr. Jožefa Pajka je imenovan članom mestnega sveta v Mariboru č. g. kanonik Karol Hribovšek.

Bogat kandidat. Poroča se nam: G. Franc Šetina, liberalni kandidat za Belokrajino, mora imeti precej novcev na razpolago za svoje agitacije. Mož je sedaj jako radodaren z obljubami, pa tudi s pijačo, kateri pa tudi sam ni sovražnik. Grozno se peha in muči, da bi zlezal v deželni zbor, kar je njegova srčna želja že od l. 1889. Da ne omaga na delu, si je za shod prihodnjo nedeljo na Vinici naročil kar tri pečene koštrune in pet sodčkov piva pri g. P. Maliču, županu na Vinici. No, dober tek! Toda g. Šetina naj ne misli, da se bodo volivci prodali za požirek piva. G. Šetina

je menda tako megođen in bogat, da bo kar na svoje stroške zgradil železnico preko Belekrajine, katero že vsakemu obljubljuje.

Tiskovna pravda. Č. g. prefekt Ant. Korošec pride pred mariborske porotnike dne 12. sept. Kakor znano, izjavil je bivši odg. urednik „Slov. Gospodarja“ Janša, da je gospod Korošec pisal neki inkriminovani članek.

Duhovnih vaj za učiteljce, katere so se vršile od 1. — 5. t. m. pri č. gg. uršulinkah pod vodstvom pred. gosp. o. Fr. Zehengruber-ja, se je udeleževalo 61 učiteljic in nekaj drugih dam. Udeležence so brzojavno pozdravile presvetlega knezoškofa, kateri se je v krasnih besedah zahvalil in jim podelil svoj višjepastirski blagoslov.

Zboljšanje učiteljskih plač v Istri. V „Naši Slogi“ čitamo: Deželni odbor za Istro je načrt zakona, vsprejet od deželnega zbora, s katerim se urejujejo plače učiteljev, odposlal c. kr. namestništvu v Trst, da ga ta oblast odpošlje na Dunaj v cesarsko potrjenje.

Iz Kroke se nam poroča: Dne 29. avgusta je našim pogorelcem delil deželno podporo dež. odbornik g. Grasselli, dne 30. avgusta pa državno podporo visokorodni g. okr. glavar pl. Rubelli. Vsem, ki so pripomogli do izdatnih podpor, izrekamo tem potom v imenu pogorelcev in odbora prisrčno zahvalo. — Fr. Hoenigman, župnik in načelnik.

Poročila se je gđ. Albina Cokelj v Trstu z g. Josipom Funtekom, č. kr. poštним asistentom v Malem Lošnju.

Strela v cerkvi. Včeraj dne 4. t. m. je jutraj ob 7. uri mej hudim nalivom tresčilo v zvonik cerkve v Begunjah pri Cirknici. Strela je pretrgala strelodvodno žico dva metra nad zemljo, vsled tega se je razdelila in en del jo je svignil okrog zvonika v odprto cerkev, kjer je zadaj pri vratih omamila dve ženski. Strah je bil velik. Sveti maši sta se bili ravnokar pričeli. Hvala Bogu, da hujše nesreče ni bilo.

Nevaren cerkveni ropar pred porotniki. Danes dopoldne so ljubljanski porotniki imeli pred seboj posebnega tička — 40letnega že sedemnajstkrat radi tatvin in drugih zadev kaznovanega Jož. Rahne, doma iz Vogelj pri Kranju. Rahne, katerega poznajo skoro vsi zaporji po Slovenskem je 26. febr. dosedel v Mariboru 6 let ječe radi tatvine ter je bil oddan odgonskemu zaporu v Maribor, da ga spravi v prisilno delavnico. Rahne je iz odgonskega zapora ušel ter se klatil po Stajerskem, Goriškem, Koroškem in Kranjskem. V noči od 21. do 23. sušča je ulomil v župno cerkev v Lešah ter ukral iz cerkvene pušice okoli 5 K, v noči od 25. do 26. sušča je ulomil v župno cerkev v bohinjki Srednji vasi in ukral iz nabiralnika okoli 50 K, dalje je ulomil v cerkev v Črni in ukral 60 K. S tako nabranim „drobižem“ se je preživljal, orožnikom je pa naznanjal napačna imena. Pred porotniki je Rahne danes pravil, da si je živež, ko je iz Maribora ušel, preskrbel do Trzina z beračenjem, v Trzinu je pa vzdignil poleg hiše, v kateri je zloglasni član tatinske družbe Afe svoj čas stanoval in ki je potem v mariborskih zaporih umrl — okoli 50 gld. Ape mu je pred smrtjo v Mariboru povedal, kje ima skrit denar. Ta njegov zagovor je pa silno šepav, ker je v preiskavi trdil, da so bile v zakladu „krona in tolarji“. Ape pa je bil že l. 1892 zaprt, kronice so pa izšle že l. 1893. l. Danes je Rahne hotel porotnikom natvesti, da je v preiskavi govoril o kronicah, „ker se sedaj v kronicah računa“.

pa porotniki mu niso verjeli. Rahnetu na sled je prišel orožnik Pavšek, ki je spoznal ulom z dietom za delo Rahnetovo, katerega je že pred sedmimi leti radi sličnega hudodelstva prijel. Ker so porotniki vprašanja o krivdi tega nevarnega tatu soglasno potrdili, je bil Jožef Rahne obsojen na 8 let ječe, poostrene s temnico vsakega leta dne 23. sušča in Rahne mora povrniti škodo cerkvi v Lešah in cerkvi v Črni.

Ljubljanske novice. Otvoritev električne železnice. Jutri se otvori promet na električni železnici v Ljubljani. Obratni red bo razviden iz jutrišnje priloge. — Umrla je gospa Marija Bertonec rojena Jeuniker, kr. uradnika vdova. Stara je bila 84 let. — Trgovska in obrtna zbornica včeraj ni imela seje, ker je k seji prišlo premalo odbornikov. Vršla se je le informativna debata. Prihodnja zbornična seja bode dne 19. t. m. — Obsojen je bil včeraj pred ljubljanskim porotnim sodiščem 30letni kočarjev sin Jos. Dobruta iz Zaloga radi nenravnosti na 18 mes. ječe. Obravnava je bila tajna.

Nova brzojavna postaja. Pri c. kr. poštнем uradu v Vinici v črnomaljskem političnem okraju se je dne 2. sept. uvedla omejena dnevna brzojavna služba.

V Vitanji je, kakor se nam piše, dne 26. junija 1900 razgrajal strah. Okoli pol dne se je na Pohorji po Skomrah spustil hlišč, in vsled tega je v doline priteklo vode v toliki množini, da je struge niso mogle vsprejemati. Po Zrečah drla je reka Dravinja, po Vitanji pa je še hujše hudovala Hudinja. V očigled nevarnosti za ljudi in za premoženje sta svoje lastno življenje v nevarnost stavila vitanjska orožnika, gg.: stražmešter Korošec in postajevodja Komperšek. In v ime posebnega priznanja za njuno požrtvovalno delo ob času nesreče jima je sedaj deželnoobrambovsko ministerstvo doposlalo vsakemu pohvalno pismo in še po 50 kron nagrade.

V Slovenjigradcu je orožniški stražmešter gospod Perše povodom svojega petindvajsetletnega službovanja dobil srebrni zaslužni križec s kronico. Nam se poroča, da so odlikovanca slovesno odličili s križcem minolo nedeljo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 5. sept. Ministerski predsednik Koerber se je že začel razgovarjati z voditelji raznih parlamentarnih strank. Včeraj je imel razgovor s posl. Deymom, prihodnje dni pride na Dunaj načelnik češkega kluba dr. Pacak.

Dunaj, 5. sept. Avstrijsko poslanstvo je v Kvirinalu protestovalo proti sodnemu komisarju v zavodu sv. Jeronima in zahteva, da se Dalmatinci kaznujejo. Danes se je v zadevi zavoda sv. Jeronima posvetoval laški poslanik grof Nigra z grofom Goluchovskim.

Dunaj, 5. sept. Svet sličen železniškemu svetu dobe tudi velika vodna pota. Svet za vodna pota bode imel 40 članov in bodo v njem zastopniki interesovanih dežel.

Olomuo, 5. septembra. „Fremdenblatt“ poroča, da škof Kohn, ako ministerstvo odbije njegov ugovor proti magistratu, ki je prepovedal obhod, priredi o priliki katoliškega shoda obhod v obliki procesije.

Budimpešta, 5. sept. Poslanec Ugron se namerava umakniti iz poli-

tičnega življenja in baje ne bo več kandidiral.

Budimpešta, 5. sept. Orožništvo je z ozirom na agitacije opozicije za prihodnje drž. volitve že dobilo navodila, kako naj postopa.

Carigrad, 5. sept. Poslanik Munirbey dospe kmalu iz Pariza.

London, 5. sept. Iz New-Jorka se poroča, da je stavka delavcev po tovarnah jekla končana. Delavci so se udali ter vsprejeli pogoje Marganove.

Bruselj, 5. sept. Krüger je od Šalk Burgerja dobil obvestilo, da se položaj Buronj zboljšuje, ker se jim vedno pridružujejo nove čete kapskih Holandcev.

London, 5. sept. Glasom poročila lista „Daily Mail“ sta izdala Dewet in Nyrburg proklamaciji, da se morajo ustreliti vsi Angleži, ki v državi Oranje po 15. septembru pridejo v burske roke.

Umrli so:

3. septembra. Jožefa Nahtigal, učiteljska kandidatja, 19 let. Sv. Petra nasip 59. jetika. — Ana Verbič, delavca žena, 64 let, Dunajska cesta št. 29, ostarelost.

V vojaški bolnišnici:

2. septembra. Martin Engelhart, rezervist, 30 let, vnetje trebušne mreže.

Zitne cene

dné 4. septembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8-09	do 8-10
„ „ pomlad 1902	8-52	8-53
Rž za jesen	7-09	7-10
„ „ pomlad 1902	7-36	7-37
Koruzna za september-oktober	5-42	7-43
„ „ maj-junij 1902	5-40	5-41
Oves za jesen	6-78	6-79
„ „ pomlad 1902	7-09	7-10

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7-94	do 7-95
„ „ april 1902	8-36	8-37
Rž za oktober	6-69	6-70
„ „ april 1902	6-98	6-99
Oves za oktober	6-40	6-41
„ „ april 1902	6-75	6-77
Koruzna za september	5-11	5-12
„ „ maj 1902	5-12	5-13

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7-85	do 8-40
„ „ južne žel.	8-10	8-40
Rž	7-05	7-25
Ječmen	7-00	8-50
„ „ ob Tisi	8-75	8-00
Koruzna ogerska	5-45	5-60
Cinkvant	6-75	7-10
Oves srednji	6-95	7-10
Fizol	10-00	11-50

Naznanilo.

Na c. kr. I. državni gimnaziji v Ljubljani se prične šolsko leto 1901/2 s slovesno službo božjo

dné 18. septembra 1901.

Na novo vstopajoči učenci se bodo vpisovali: v I. razred dné 15. septembra od 9.—12. ure, v ostale razrede dné 16. septembra od 9.—12. ure.

Učencem, ki so doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dné 17. septembra dopoldne.

Natančnejša pojasnila se nahajajo v razglasilu v šolskem poslopju.

Po naredbi c. kr. deželnega šolskega sveta od dné 28. avgusta 1894. l., št. 2354, se smejo učenci, ki po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah pripadajo ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Crnomlju, Kranju, Novem mestu, Radovljici in ozemlju c. kr. okraj. sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori na tukajšnji gimnaziji sprejemati le izjemoma v posameznih, posebnega ozira vrednih slučajih in to le po dovoljenju c. kr. deželnega šolskega sveta.

Ravnateljstvo c. kr. I. državne gimnazije,

V Ljubljani, dné 4. septembra 1901.

— D u n a j s k a b o r z a . —

Dné 5. septembra.	
Skupni državni dolg v notab	98-50
Skupni državni dolg v srebru	95-40
Avstrijska zlata renta 4%	118-90
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	95-55
Ogerska zlata renta 4%	118-65
Ogerska kronska renta 4%, 200	92-65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1646 —
Kreditne delnice, 160 gld.	624-50
London vista	239-25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-07

Dné 4. septembra.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	192 —
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	170-60
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	211-75
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-10
Tisne srečke 4%, 100 gld.	145-50
Dunavske vravnjavne srečke 5%	258 —

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	105 —
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-25
Priporočne obveznice državne železnice	430 —
„ „ južne železnice 3%	344 —
„ „ južne železnice 5%	120-60
„ „ dolenskih železnic 4%	— —
Kreditne srečke, 100 gld.	399 —
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	490 —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	48 —
Ogerskega	5 —
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15-60
Rudolfove srečke, 10 gld.	58 —

Sašmove srečke, 40 gld.	236 —
St. Genois srečke, 40 gld.	262 —
Waldsteinove srečke, 20 gld.	398-25
Ljubljanske srečke	60 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	267 —
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	525-00
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	866 —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	85 —
Splošna avstrijska stavbinska družba	144 —
Montanska družba avstr. pian.	391-50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	437 —
Papirnih rubljev 100	253 —

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za srupe pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal vrti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnici.